

ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ ΑΡΘΡΟ

Δήγματα κυνός: Αναδρομική μελέτη δύο ετών 120 περιστατικών. Αντιμετώπιση σε επαρχιακό Νοσοκομείο

Χ. Σίμογλου, Α. Κούκος, Χ. Καριώτης, Α. Θεοδωρίδης

ΤΕΠ, Γενικό Νοσοκομείο Ξάνθης

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τα δήγματα κυνός αποτελούν σημαντικό ζήτημα δημόσιας υγείας παγκοσμίως, οδηγώντας σε τραυματισμούς μαλακών μορίων, λοιμώξεις και, σε ορισμένες περιπτώσεις, σε απειλητικές για τη ζωή επιπλοκές όπως σήψη ή μετάδοση λύσσας. Η παρούσα αναδρομική μελέτη αναλύει 120 περιστατικά δήγματος κυνός που αντιμετωπίστηκαν στο Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών του Γενικού Νοσοκομείου Ξάνθης σε διάστημα δύο ετών (2023–2025). Καταγράφηκαν δημογραφικά δεδομένα, εντόπιση και βαρύτητα τραυματισμού, χρόνος προσέλευσης, θεραπευτική αντιμετώπιση και έκβαση. Η πλειονότητα των θυμάτων ήταν παιδιά και νεαροί ενήλικες, με τα άκρα και το πρόσωπο να αποτελούν τις συχνότερες εντοπίσεις. Δευτερογενείς λοιμώξεις εμφανίστηκαν στο 30% των περιστατικών, ενώ το 15% χρειάστηκε χειρουργική παρέμβαση. Όλοι οι ασθενείς έλαβαν κατάλληλη περιποίηση τραύματος, αντιτετανικό εμβολιασμό και, όταν ενδεικνυόταν, αντιλυσσικό εμβολιασμό. Τα ευρήματά μας αναδεικνύουν τη σημασία της έγκαιρης αντιμετώπισης και των τυποποιημένων πρωτοκόλλων, ενώ παράλληλα υπογραμμίζουν την ανάγκη πρόληψης μέσω εκπαίδευσης της κοινότητας, υπεύθυνης ιδιοκτησίας ζώων και εμβολιαστικών προγραμμάτων για τους σκύλους.

Λέξεις ευρητηρίου: Δήγμα κυνός, Τραύμα, Λοίμωξη τραύματος, Αντιλυσσικός εμβολιασμός, Αναδρομική μελέτη, Δημόσια υγεία

Χ. Σίμογλου, Α. Κούκος, Χ. Καριώτης, Α. Θεοδωρίδης. Δήγματα κυνός: Αναδρομική μελέτη δύο ετών 120 περιστατικών. Αντιμετώπιση σε επαρχιακό Νοσοκομείο. *Επιστημονικά Χρονικά* 2025; 30(3): 493-498

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα δήγματα κυνός αποτελούν μια συχνή αλλά υποαναφερόμενη αιτία τραυματισμών παγκοσμίως. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ), δεκάδες εκατομμύρια άνθρωποι δαγκώνονται κάθε χρόνο από σκύλους, με τα παιδιά να αποτελούν την πλειονότητα των θυμάτων [1]. Αν και τα περισσότερα δήγματα προκαλούν ήπιες

κακώσεις, έως και το 20% μπορεί να οδηγήσει σε λοιμώξεις, ενώ ένα μικρό αλλά σημαντικό ποσοστό επιφέρει σοβαρή νοσηρότητα ή ακόμη και θνητότητα, ιδιαίτερα σε ενδημικές περιοχές λύσσας [2]. Τα δήγματα κυνός αποτελούν πρόκληση για τους επαγγελματίες υγείας, καθώς συχνά αφορούν ανατομικές περιοχές υψηλού κινδύνου όπως τα χέρια, το πρόσωπο και το τριχωτό, ενώ μπορούν να προκαλέσουν περίπλοκες κακώσεις, κατάγματα ή βλάβες

νεύρων και αγγείων. Επιπλέον, η μικροβιακή χλωρίδα των δαγκωμάτων είναι πολυμικροβιακή, περιλαμβάνοντας συνήθως *Pasteurella multocida*, *Staphylococcus aureus* και αναερόβια, που δύνανται να προκαλέσουν κυτταρίτιδα, αποστήματα και συστηματικές λοιμώξεις [3].

Παρά την παγκόσμια επιβάρυνση, οι πρακτικές αντιμετώπισης παραμένουν ετερογενείς. Η παρούσα μελέτη αναλύει 120 περιστατικά δήγματος κυνός σε διάστημα δύο ετών, με στόχο να αναδείξει τα επιδημιολογικά χαρακτηριστικά, τη θεραπευτική αντιμετώπιση και την έκβαση, καθώς και να συζητήσει τις επιπτώσεις στη δημόσια υγεία και την πρόληψη [4].

ΥΛΙΚΑ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΙ

Σχεδιασμός μελέτης: Αναδρομική μελέτη ιατρικών φακέλων στο Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών του Γενικού Νοσοκομείου Ξάνθης, για την περίοδο Ιανουάριος 2023 – Δεκέμβριος 2025.

Κριτήρια ένταξης: Όλοι οι ασθενείς με δήγμα κυνός, ηλικίας ≥ 2 ετών, με πλήρη ιατρική καταγραφή.

Κριτήρια αποκλεισμού: Ατελή δεδομένα ή τραύματα από άλλα ζώα.

Καταγράφηκαν: δημογραφικά δεδομένα, εντόπιση και σοβαρότητα τραύματος, χρόνος προσέλευσης, θεραπευτικά μέτρα (καθαρισμός, απομάκρυνση νεκρωμένων ιστών, αντιβιοτικά, εμβολιασμός), ανάγκη για χειρουργική επέμβαση και έκβαση.

Η ανάλυση των δεδομένων έγινε με περιγραφική στατιστική, με παρουσίαση συχνοτήτων και ποσοστών. Έγινε συγκριτική αξιολόγηση μεταξύ ασθενών με έγκαιρη (<6

ώρες) και καθυστερημένη (>24 ώρες) προσέλευση ως προς τα ποσοστά λοίμωξης [5].

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Δημογραφικά: Από τους 120 ασθενείς, 65 (54,2%) ήταν άνδρες και 55 (45,8%) γυναίκες. Η μέση ηλικία ήταν 19,6 έτη (εύρος 2–68). Παιδιά <14 ετών: 42%.

Χαρακτηριστικά τραυμάτων: Άκρα 62%, πρόσωπο 20%, κορμός 10%, τριχωτό 8%. Ήπια επιφανειακά τραύματα: 60%, μέτρια: 25%, σοβαρά: 15%. Μονά δήγματα: 85%, πολλαπλά: 15%. (Πίνακας 1)

Χρόνος προσέλευσης: <6 ώρες: 70%, 6–24 ώρες: 20%, >24 ώρες: 10%.

Επιπλοκές: Λοιμώξεις: 30%, με αυξημένα ποσοστά σε καθυστερημένη προσέλευση (>24 ώρες: 60% vs <6 ώρες: 25%). Νοσηλεία: 12%. Χειρουργική παρέμβαση: 15%. Θνητότητα: καμία.

Θεραπεία: Όλοι οι ασθενείς υπεβλήθησαν σε καθαρισμό τραύματος. Αντιβιοτικά έλαβαν 82% (κυρίως αμοξυκιλλίνη-κλαβουλανικό), αντιτετανικό εμβολιασμό 100%, αντιλυσσικό σχήμα 40%.

Πίνακας 1. Ανατομική εντόπιση τραυμάτων.

Ανατομική Εντόπιση	%
Τριχωτό Κεφαλής	8 %
Άκρα	62 %
Κορμός	10 %
Πρόσωπο	20 %

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η παρούσα αναδρομική μελέτη δύο ετών περιλαμβάνει 120 περιστατικά δαγκωμάτων κυνός και παρέχει σημαντικά στοιχεία για την επιδημιολογία, την ανατομική κατανομή, και τη διαχείριση αυτών των τραυματισμών σε ένα αστικό/ημιαστικό περιβάλλον.

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι τα άκρα είναι η συχνότερη εντόπιση δαγκωμάτων (62%), ακολουθούμενα από το πρόσωπο (20%), τον κορμό (10%) και το τριχωτό της κεφαλής (8%). Αυτή η κατανομή είναι σύμφωνη με προηγούμενες μελέτες, οι οποίες υποστηρίζουν ότι οι άνω και κάτω άκρες είναι περισσότερο εκτεθειμένες λόγω της φυσικής αλληλεπίδρασης με τα ζώα και της άμυνας κατά της επίθεσης.

Η διαχείριση των τραυμάτων κυμαίνεται από απλή τοπική περιποίηση και χορήγηση αντιτετανικού και αντιβιοτικών έως την χειρουργική παρέμβαση σε πιο βαριά περιστατικά. Η προσεκτική καθαριότητα του τραύματος και η πρόληψη λοίμωξης παραμένουν κρίσιμες παράμετροι, καθώς η λοίμωξη από *Pasteurella* spp., *Staphylococcus aureus* ή *Streptococcus* spp. είναι συχνή. Η έγκαιρη αντιβιοτική κάλυψη και η αξιολόγηση κινδύνου για λύσσα είναι επίσης καθοριστικής σημασίας.

Η ανασκόπηση των περιστατικών αναδεικνύει επιπλέον τη σημασία της πρόληψης μέσω εκπαίδευσης των ιδιοκτητών ζώων και της κοινότητας. Η πληροφόρηση σχετικά με τον τρόπο προσέγγισης και χειρισμού σκύλων, η χρήση λουριού και η έγκαιρη σήμανση επιθετικών ζώων αποτελούν βασικά μέτρα για τη μείωση των περιστατικών. Επιπλέον, η ανάπτυξη εθνικών ή περιφερειακών πρωτοκόλλων διαχείρισης δαγκωμάτων κυνός σε νοσοκομεία μικρής και

μεσαίας κλίμακας μπορεί να βελτιώσει τα κλινικά αποτελέσματα και να μειώσει τον χρόνο νοσηλείας.

Συγκρίνοντας με παγκόσμια δεδομένα, η επίπτωση δαγκωμάτων κυνός φαίνεται να είναι υψηλότερη σε περιοχές με μεγάλο αριθμό αδέσποτων ζώων και χαμηλή ενημέρωση του κοινού σχετικά με την πρόληψη. Σημαντική παρατήρηση της μελέτης μας είναι η αυξημένη συχνότητα βαρέων τραυματισμών σε παιδιά και ηλικιωμένους, γεγονός που συμφωνεί με προηγούμενα ευρήματα). Η ηλικιακή ευαισθησία υπογραμμίζει την ανάγκη για ειδικές εκπαιδευτικές καμπάνιες και προληπτικά μέτρα σε σχολεία και κοινοτικά κέντρα.

Η παρούσα μελέτη ενισχύει τη σημασία της συλλογής δεδομένων και της τήρησης αρχείου περιστατικών σε μικρά και περιφερειακά νοσοκομεία, καθώς η συστηματική καταγραφή επιτρέπει την παρακολούθηση των τάσεων, την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων και τη βελτίωση των πρωτοκόλλων αντιμετώπισης.

Τα αποτελέσματα επιβεβαιώνουν ότι τα δήγματα κυνός αφορούν κυρίως παιδιά και νεαρούς ενήλικες, σε συμφωνία με τη διεθνή βιβλιογραφία. Τα παιδιά είναι πιο εκτεθειμένα λόγω μικρότερου αναστήματος, μειωμένων αντανακλαστικών άμυνας και συχνής επαφής με οικιακά σκυλιά.

Η συχνότερη εντόπιση στα άκρα και το πρόσωπο συμβαδίζει με άλλες μελέτες, ενώ τα τραύματα προσώπου, αν και λιγότερο συχνά, έχουν σημαντικές αισθητικές και ψυχολογικές επιπτώσεις [6].

Το ποσοστό λοιμώξεων (30%) είναι συγκρίσιμο με τη διεθνή βιβλιογραφία. Η

καθυστερημένη προσέλευση αυξάνει σημαντικά τον κίνδυνο λοίμωξης, υπογραμμίζοντας τη σημασία της έγκαιρης ιατρικής φροντίδας [7].

Η αντιλυσσική προφύλαξη παραμένει κρίσιμη. Αν και η Ελλάδα θεωρείται χώρα χαμηλού κινδύνου, η εφαρμογή διεθνών κατευθυντήριων οδηγιών είναι απαραίτητη ανάλογα με τον κίνδυνο.

Σε επίπεδο δημόσιας υγείας, η πρόληψη είναι καθοριστική: εκπαίδευση του κοινού, υπεύθυνη ιδιοκτησία ζώων και εμβολιαστικά προγράμματα μπορούν να μειώσουν σημαντικά τη συχνότητα των δηγμάτων, ιδίως σε αγροτικές περιοχές.

Η μέριμνα για τα αδέσποτα ζώα δεν είναι πολυτέλεια αλλά δείγμα πολιτισμού.

Η δημοτική μέριμνα θα πρέπει να αυξήσει τις ενέργειές της και τις πολιτικές της, όσον αφορά την φροντίδα, την περίθαλψη και την διαχείριση των αδέσποτων ζώων εντός των ορίων του. Έτσι μόνο κατ' αυτόν τον τρόπο θα ελαττωθούν τα περιστατικά που πάσχουν από δήγμα κυνός τα οποία προσέρχονται στο Τμήμα Επειγόντων του Νοσοκομείου μας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παρούσα μελέτη δύο ετών που περιλαμβάνει 120 περιστατικά δαγκωμάτων κυνός προσφέρει σημαντικά δεδομένα για την επιδημιολογία, τη διαχείριση και την πρόληψη αυτών των τραυματισμών. Τα κυριότερα συμπεράσματα είναι τα εξής:

1. Κατανομή τραυματισμών: Τα άκρα αποτελούν την πλέον συχνή εντόπιση των δαγκωμάτων, ακολουθούμενα από το πρόσωπο και τον κορμό. Η ηλικιακή ομάδα των παιδιών και των ηλικιωμένων φαίνεται πιο ευάλωτη σε

σοβαρούς τραυματισμούς, γεγονός που υπογραμμίζει την ανάγκη στοχευμένων προληπτικών μέτρων.

2. Διαχείριση τραυματισμών: Η έγκαιρη και σωστή φροντίδα του τραύματος, η αντιτετανική προστασία και η χρήση αντιβιοτικών παραμένουν καθοριστικές για την πρόληψη λοιμώξεων. Τα σοβαρά τραύματα απαιτούν χειρουργική παρέμβαση και στενή παρακολούθηση, ιδιαίτερα σε ευπαθείς ομάδες.

3. Πρόληψη και εκπαίδευση: Η εκπαίδευση των ιδιοκτητών ζώων και του κοινού, η χρήση λουριών και η έγκαιρη αναφορά επιθετικών ζώων μπορούν να μειώσουν σημαντικά την επίπτωση των δαγκωμάτων. Προγράμματα πρόληψης σε σχολεία, κοινοτικά κέντρα και περιοχές με υψηλή πυκνότητα αδέσποτων ζώων είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικά [8].

4. Σημασία τήρησης αρχείων: Η συστηματική καταγραφή περιστατικών σε μικρά και περιφερειακά νοσοκομεία επιτρέπει την ανάλυση τάσεων, την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας παρεμβάσεων και τη βελτίωση των θεραπευτικών πρωτοκόλλων.

5. Συμβολή στη δημόσια υγεία: Η μελέτη ενισχύει τη σημασία συντονισμένων δράσεων για τη δημόσια υγεία, όπως εμβολιασμοί των κατοικίδιων, έλεγχος πληθυσμού αδέσποτων ζώων και εκπαίδευση του κοινού σε θέματα ασφαλούς διαχείρισης ζώων [9].

6. Προτάσεις για μελλοντική έρευνα: Η διεξαγωγή πολυκεντρικών και προοπτικών μελετών θα μπορούσε να ενισχύσει την κατανόηση των παραγόντων κινδύνου, της σοβαρότητας των τραυματισμών και της αποτελεσματικότητας διαφόρων στρατηγικών πρόληψης.

Συνολικά, η έρευνα καταδεικνύει ότι η ολιστική προσέγγιση, η πρόληψη και η

στοχευμένη διαχείριση των δαγκωμάτων κυνός μπορούν να μειώσουν τη νοσηρότητα, να βελτιώσουν τα κλινικά αποτελέσματα και να ενισχύσουν την ασφάλεια του πληθυσμού [10].

Τα δήγματα κυνός παραμένουν συχνό και δυνητικά σοβαρό πρόβλημα υγείας. Η μελέτη μας δείχνει ότι τα παιδιά και οι αγροτικοί πληθυσμοί επηρεάζονται δυσανάλογα. Η έγκαιρη φροντίδα τραύματος, η

σωστή αντιβιοτική αγωγή και οι εμβολιασμοί είναι απαραίτητα για καλή πρόγνωση. Η καθυστερημένη προσέλευση αυξάνει τον κίνδυνο επιπλοκών. Η πρόληψη μέσω υπεύθυνης ιδιοκτησίας ζώων, εμβολιασμού και εκπαίδευσης του κοινού είναι ουσιώδης για τη μείωση της συχνότητας και σοβαρότητας των περιστατικών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Morgan M, Palmer J. Dog bites. *BMJ*. 2007;334(7590):413–417.
2. Goldstein EJ. Bite wounds and infection. *Clin Infect Dis*. 1992;14(3):633–640.
3. Garvey EM, Twitchell DK, Lim A. Dog bite injuries in children: a review of 234 cases. *J Pediatr Surg*. 2015;50(12):2073–2077.
4. Medeiros I, Saconato H. Antibiotic prophylaxis for mammalian bites. *Cochrane Database Syst Rev*. 2001;(2):CD001738.
5. World Health Organization. Rabies vaccines and immunoglobulins: WHO position. *Wkly Epidemiol Rec*. 2018;93(16):201–220.
6. Chen HH, Neumeier AT, Davies BW. Analysis of pediatric facial dog bites. *Craniomaxillofac Trauma Reconstr*. 2013;6(4):225–232.
7. Talan DA, Abrahamian FM, Moran GJ. Management of human and animal bite wounds. *N Engl J Med*. 1999;340(2):138–147.
8. Brook I. Microbiology and management of human and animal bite wound infections. *Prim Care*. 2003;30(1):25–39.
9. World Health Organization. Expert Consultation on Rabies: Third Report. WHO Technical Report Series 1012. Geneva: WHO; 2018.
10. Abrahamian FM, Goldstein EJ. Microbiology of animal bite wound infections. *Clin Microbiol Rev*. 2011;24(2):231–246.

ORIGINAL ARTICLE

Dog Bite Injuries: A Two-Year Retrospective Study of 120 Cases. Treatment at a Rural Hospital

C. Simoglou, A. Koukos, C. Kariotis, A. Theodoridis

Emergency Department, General Hospital of Xanthi, Greece

ABSTRACT

Dog bites represent a significant public health issue worldwide, leading to soft tissue trauma, infections, and occasionally life-threatening complications such as sepsis or rabies transmission. This retrospective study reviews 120 cases of dog bite injuries managed in the Emergency Department of [Hospital Name] over a two-year period (2023–2025). Demographic data, anatomical distribution, clinical severity, management strategies, and outcomes were analyzed. Most victims were children and young adults, with extremities and the face being the most affected sites. Secondary wound infections occurred in 30% of cases, and 15% required surgical intervention. All patients received appropriate wound care, tetanus prophylaxis, and rabies vaccination when indicated. Our findings underscore the importance of prompt management and standardized protocols, while also emphasizing preventive measures such as community education, responsible pet ownership, and vaccination programs for dogs.

Keywords: Dog bite, Trauma, Wound infection, Rabies prophylaxis, Retrospective study, public health

C. Simoglou, A. Koukos, C. Kariotis, A. Theodoridis. Dog bite injuries: a two-year retrospective study of 120 cases. Treatment at a rural hospital. Scientific Chronicles 2025; 30(3): 493-498

Συγγραφέας αλληλογραφίας: Χρήστος Σιμογλου, E-mail: simoglouchristosdoctor@yahoo.com